

KARTLÄGGNING AV KOMPETENS- OCH REKRYTERINGSBEHOV 2023-2028

INDUSTRI- OCH TEKNIKFÖRETAG SAMT INDUSTRIINÄRA
TJÄNSTEFÖRETAG – 103 SVAR

SAMMANSTÄLLNING PER 2023-10-11

Kompetensförsörjning och att ha tillgång till rätt kompetens är avgörande för att industrin ska vara fortsatt konkurrenskraftig.

FÖRORD

Tillverkningsindustrin i Blekinge är oerhört viktig för sysselsättningen och för regionens välfärd. Var fjärde sysselsatt i näringslivet i Blekinge arbetar inom tillverkningsindustrin (siffror från 2021).

Hälften av jobben i företag/organisationer som drar in pengar utifrån till regionen finns inom tillverkningsindustrin. Dessa jobb skapar förutsättningar för andra viktiga jobb inom offentlig och kommersiell service, och bidrar därför stort till den totala sysselsättningen.

Industrin i Blekinge går mycket bra. Några företag går dessutom extremt bra, och behöver inom de närmaste åren öka antalet anställda för att klara producera enligt de order man har.

Utöver det finns ständigt krav på att öka produktiviteten, att konkurrera på en global marknad etc, samtidigt som industrin befinner sig i en enorm omställning för att vara mer grön, hållbar och cirkulär. Det räcker inte bara med "tillräckligt bra" om man som företag fortsatt ska vara konkurrenskraftig.

Detta innebär också ökade krav på viktiga kompetenser och att man som företag har tillgång till den kompetens man behöver. Kompetensförsörjning och att ha tillgång till rätt kompetens är avgörande för att industrin ska vara fortsatt konkurrenskraftig. För att kunna säkra upp med rätt utbildningar som bidrar till detta behöver vi bättre förstå vilket kompetens-/ rekryteringsbehov som finns.

Techtank och **Teknikcollege Sydost** har därför genomfört denna kartläggning som bland annat visar på de utmaningar och behov regionens industri uppger att de har. Kartläggningen kommer på olika sätt ligga till grund för olika insatser som är till gagn för industri- och teknikbranscherna i regionen – för att bidra till en fortsatt konkurrenskraftig industri.

Techtank är ett industrikluster och en regional utvecklingsaktör i Blekinge med uppdrag att stärka industrins konkurrenskraft. Vår verksamhet riktar sig till industri- och teknikföretag samt industrinära tjänsteföretag, såväl små och medelstora som stora företag. Vi arbetar aktivt och företagsnära med att identifiera företagets behov och samordna insatser för att möta utmaningarna – i nutid och framtid. Techtanks ägare är Region Blekinge tillsammans med Blekinges fem kommuner – Karlshamn, Karlskrona, Olofström, Ronneby och Sölvesborg. Läs mer på www.techtank.se.

I **Teknikcollege Sydost** arbetar vi kontinuerligt med att utveckla samarbetet mellan skola och arbetsliv. Syftet med detta samverkansarbete är att säkra kompetensförsörjningen i regionen. Teknikcollege Sydost är ett samarbete mellan kommunerna Emmaboda, Karlshamn, Ronneby, Olofström och Sölvesborg. Arbetet leds av fem lokala styrgrupper och en regional där representanterna från näringslivet är i majoritet. Svenska teknik- och industriföretag har stor betydelse för vår samhällsekonomi, och hög teknisk kompetens är avgörande för svensk tillväxt. Läs mer på www.teknikcollege.se/sydost.

INNEHÅLL

FÖRORD	2
GENOMFÖRANDE	4
Om enkäten	4
RESULTAT	6
Antal anställda	6
Kompetensförsörjning	6
Svårighetsgrad att hitta rätt kompetens	6
Kompetens som är lättast att rekrytera	7
Kompetens som är svårast att rekrytera	7
Kompetens som vi behöver utbilda fler av i regionen	7
Anledningar till svårigheten att hitta rätt kompetens	7
Företagens arbete med strategisk kompetensförsörjning	8
Rekryteringsbehov	9
Rekryteringsbehov av ingenjörer fram till 2028	9
Rekryteringsbehov av övriga yrkeskategorier fram till 2028	10
Rekryteringsbehov i olika kommuner/områden	10
Kompetensutveckling & Framtidsblick	11
Mer information	11

GENOMFÖRANDE

Målsättningen med kartläggningen har varit att undersöka det kvantifierade behovet av kompetens och rekrytering på kort och medellång sikt (1 samt 2-5 års sikt) hos industriföretag, teknikföretag och industrinära tjänsteföretag i Blekinge med omnejd. Kartläggningen har även syftat till att ta reda på vilka bakomliggande faktorer företagen anser påverkar deras möjligheter att hitta och rekrytera rätt kompetens samt hur de själva arbetar med och engagerar sig i strategisk kompetensförsörjning.

Kartläggningen har genomförts i form av en enkätundersökning under våren/sommaren 2023. Enkäten skickades ut till ca 200 företag – Teknikcollege Sydosts och Techtanks samverkansföretag/medlemsföretag i Blekinge med omnejd – varav 103 svar inkommit.

De 103 företag som medverkade i kartläggningen kommer från följande kommuner:

Karlshamn (22 företag)	Karlskrona (14 företag)
Olofström (19 företag)	Ronneby (18 företag)
Sölvesborg + Bromölla (14 företag)	Emmaboda + Nybro + Torsås (7 företag)
Övriga* (9 företag)	

*Avser Techtanks medlemsföretag i Hässleholm, Osby, Tingsryd, Växjö, Östra Göinge.

Om enkäten

Frågeunderlaget och yrkeskategorierna är framtagna i nära samverkan med några av regionens industri-/teknik- och industrinära tjänsteföretag.

Enkäten innehöll följande områden och frågor:

ANTAL ANSTÄLLDA

- Hur många anställda är ni idag inklusive ev. inhyrd personal? (Arbetsställe)
- Hur många fler/färre anställda uppskattar ni att ni är om 1 år från idag?
- Hur många fler/färre anställda uppskattar ni att ni är om 2-5 år från idag?

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

- Är er generella uppfattning att det är enkelt eller svårt att hitta kompetens?
- Vilken typ av kompetens är lättast att rekrytera?
- Vilken typ av kompetens är svårast att rekrytera?
- Vad tror ni är anledningen till att ni inte hittar den kompetens ni söker?
- Vilken typ av kompetens anser ni att man behöver utbilda fler av i regionen?
- På vilka sätt arbetar ni med/engagerar ni er i strategisk kompetensförsörjning?
- Tar ni emot elever på prao (åk 8 & 9)?
- Tar ni emot elever på APL/LIA?
- Tar ni emot gymnasieelever för projektarbete/gymnasiearbete?
- Tar ni emot högskole-/universitetsstudenter för projektarbete/exjobb?

REKRYTERINGSBEHOV

Nedan önskar vi att ni uppskattar ert rekryteringsbehov av ett antal olika yrkesroller.

- Vilket rekryteringsbehov har ni av ingenjörer (högskola/universitet) inom nedan angivna områden inom det närmaste året respektive på 2-5 års sikt?
 - AI/Maskininlärning
 - Automation
 - Datateknik/Mjukvaruutveckling
 - Elektronik/Elektroteknik
 - Energi och miljö
 - Industriell ekonomi
 - IT/datasäkerhet
 - Kemiteknik
 - Kvalitet
 - Marin teknik
 - Maskinteknik
 - Processteknik
 - Produktionsteknik
 - Produktutveckling
 - Annan inriktning (ange vilken)

- Vilket rekryteringsbehov har ni av nedan angivna yrkesroller/kategorier inom det närmaste året respektive på 2-5 års sikt?
 - Konstruktörer
 - Automations-/Robottekniker (YH)
 - Processtekniker/Processoperatörer
 - Mekaniker/Underhållsberedare/Underhållspersonal
 - Elektriker/Instrumenttekniker
 - Maskinbearbetare/CNC-operatörer
 - Svetsare
 - Chaufförer/Truckförare/Lagerpersonal
 - Ytbehandlare
 - Övrig produktionspersonal
 - Säljare/Inköpare
 - Chefer/Produktionschefer
 - Övrig personal, ex. HR, ekonomi

KOMPETENSUTVECKLING

- Har ni identifierat några områden där era medarbetare behöver kompetensutveckling? Om ja, ange inom vilka områden samt om behovet är stort/kritiskt för verksamheten.

FRAMÅTBlick

- Teknikutvecklingen går framåt i snabb takt. Vilken ny/utvecklad teknik tror ni att ert företag kommer använda om 5 år och framåt, och vilken kompetens behövs i så fall för att möta upp denna teknikutveckling? Ge oss gärna era tankar kring detta!

RESULTAT

Nedan presenterar vi det aggregerade resultatet av kartläggningen efter enkätens olika områden.

Antal anställda

Det totala antalet anställda vid de 103 företag som deltagit i undersökningen är: 14 661 (10 921*)

På frågan om hur många fler anställda dessa företag uppskattar att de kommer att vara framåt är svaret:

Antal fler anställda om 1 år från idag: 746 (613*)

Antal fler anställda om 2-5 år från idag: 1 675 (1 430*)

*Siffrorna inom parentes avser det totala antalet om man enbart summerar svaren från företag i Blekinge.

Flera av företagen kompletterar sina svar med att även om de inte kommer att öka så mycket i antal anställda, exempelvis till följd av ökad automation, behöver de anställa många framöver på grund av pensionsavgångar och ny kompetens som måste rekryteras till företagen. Succession och omställning är med andra ord två stora anledningar till anställningar framöver, vilket blir tydligt när vi längre ner presenterar resultatet av rekryteringsbehovet inom de närmaste fem åren.

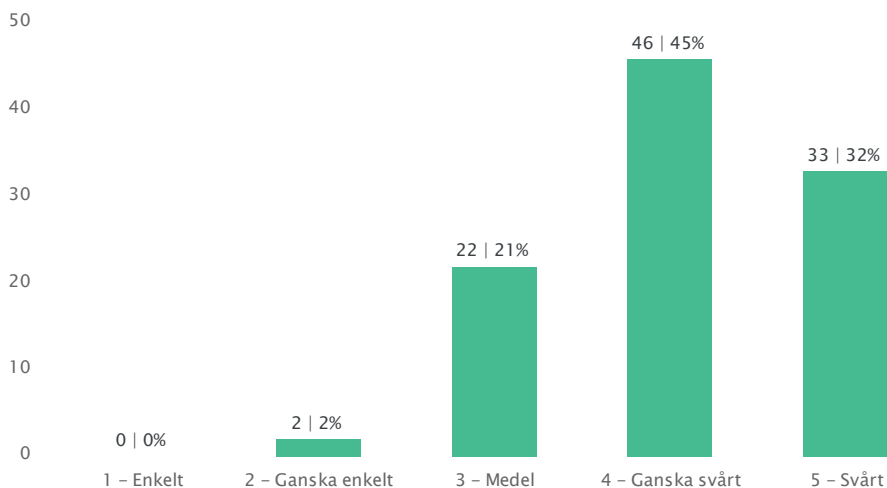
Kompetensförsörjning

Under rubriken Kompetensförsörjning följer svar på frågor kring hur lätt/svårt det är för företagen att hitta rätt kompetens, vilka kompetenser de anser behöver utbildas mer av i regionen samt hur de själva arbetar med och engagerar sig i strategisk kompetensförsörjning.

Svårighetsgrad att hitta rätt kompetens

Det visar sig att 77 % av företagen tycker det är *ganska svårt* eller *svårt* att hitta den kompetens de behöver. Inget företag tycker det är enkelt, enbart 2 % anser det ganska enkelt och 21 % svarar medel på denna fråga.

Är er generella uppfattning att det är enkelt eller svårt att hitta kompetens?

Kompetens som är lättast att rekrytera

På frågan vilken typ av kompetens som är *lättast* att rekrytera återkommer följande yrkeskategorier:

- Produktionspersonal, t ex operatörer, montörer, lagerpersonal, truckförare
- Administration och ekonomi
- "Enklare uppgifter", "Arbetskraft utan utbildning"

Värt att nämna är att flera svarar "ingen" på denna fråga, något som stämmer väl överens med de 77 % som svarade att det är ganska svårt eller svårt att hitta rätt kompetens.

Kompetens som är svårast att rekrytera

På frågan vilken typ av kompetens som är *svårast* att rekrytera återkommer följande yrkeskategorier:

- Ingenjörer, t ex elektronik, maskin, automation
- Underhållspersonal, t ex mekaniker, elektriker
- CNC-operatörer
- Tekniker, t ex automation, kvalitet
- Elmontörer/konstruktörer
- Svetsare
- Konstruktörer
- Plåtarbetare
- Processoperatörer
- Ledande roller samt olika specialistroller

Det finns variationer när det handlar om vilka roller man söker men på det stora hela är utmaningarna stora för företagen när det kommer till att attrahera kvalificerad kompetens.

Kompetens som vi behöver utbilda fler av i regionen

På frågan vilken typ av kompetens som företagen anser att vi behöver *utbilda fler av* i regionen matchar svaren följdriktigt de yrken som företagen uppgav på föregående fråga, d v s vilka som är svårast att rekrytera.

- Ingenjörer, olika inriktningar
- Elektriker
- El/energiområdet
- Mekaniker
- Tekniker
- Automationsingenjörer/tekniker
- Processoperatörer
- CNC-operatörer
- Svetsare
- Mekanikkonstruktörer
- Plåtslagare
- Ytbehandlare
- Underhållspersonal
- Industriprogram/Basindustriutbildningar
- YH-utbildningar

Anledningar till svårigheten att hitta rätt kompetens

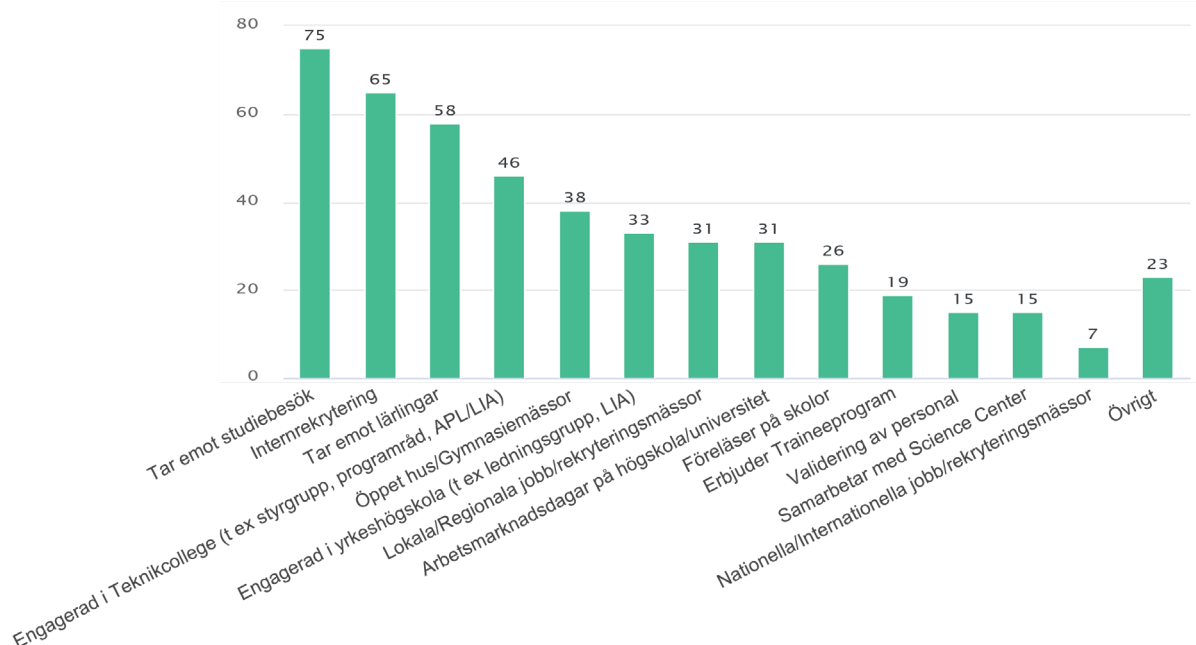
Företagen fick även svara på frågan vad de tror är anledningen till att de inte hittar den kompetens de söker. Svaren var relativt samstämmiga och kan sammanfattas i nedan punkter:

- Underskott – för få utbildade (med rätt kompetens) i regionen
- För få sökande till relevanta utbildningar
- För få kvalificerade sökande på arbetsmarknaden
- Dålig matchning mellan arbetsmarknadens behov och tillgängliga utbildningar
- Få/fel utbildningar i regionen – eller för dåliga
- Hög efterfrågan och stor konkurrens (bl a då flera stora företag växer snabbt och mycket)
- Det geografiska läget (ej attraktivt för unga)
- Lågt intresse för teknik från tidig ålder

Företagens arbete med strategisk kompetensförsörjning

I samband med undersökningen passade vi även på att fråga företagen hur de själva arbetar med/engagerar sig i strategisk kompetensförsörjning, både på kort och lång sikt. Nedan presenteras en sammanställning. De flesta företagen engagerar sig i flera av nedan angivna insatser.

På vilka sätt arbetar ni med/engagerar ni er i strategisk kompetensförsörjning?

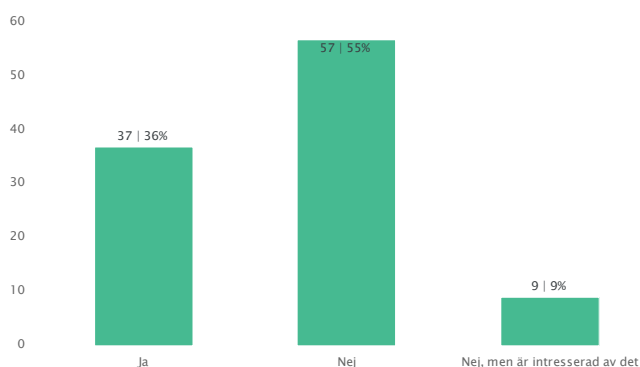

Exempel på övriga insatser: Samarbete med arbetsförmedling, bemanningsföretag och branschorganisationer, Employer branding via sociala medier, praktikplatser, arbetsträning, sommarjobb för unga under 18 år.

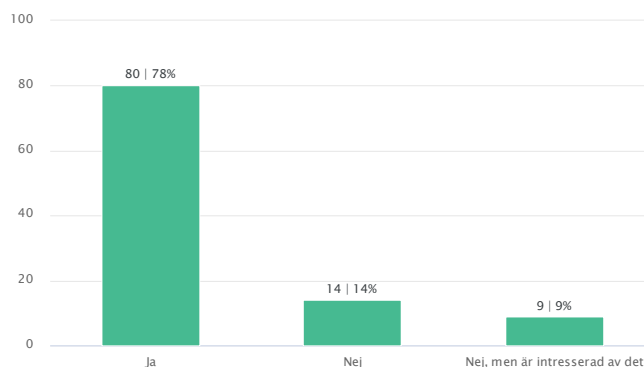
Som komplement ställdes även frågor till företagen om de tar emot elever på prao (årskurs 8 & 9), APL/LIA (arbetsplatsförlagt lärande/lärande i arbete), gymnasieelever för projektarbete/gymnasiearbete samt högskole-/universitetsstudenter för projektarbete/exjobb.

Svaren här visar att ungefär 4 av 5 företag tar emot elever för APL/LIA, medan antalet som tar emot yngre elever för prao är betydligt lägre, ungefär 2 av 5 företag.

Tar ni emot elever på prao (åk 8 & 9)?

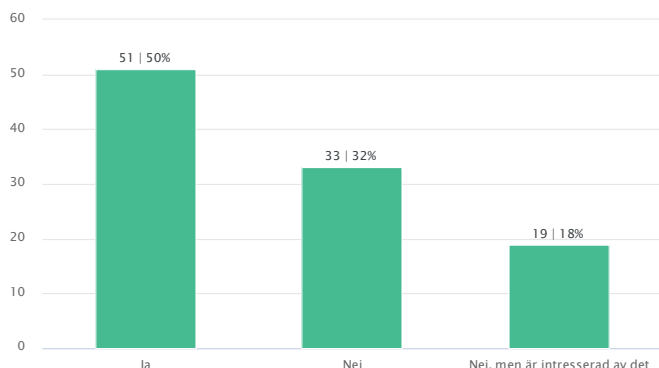

Tar ni emot elever på APL/LIA?

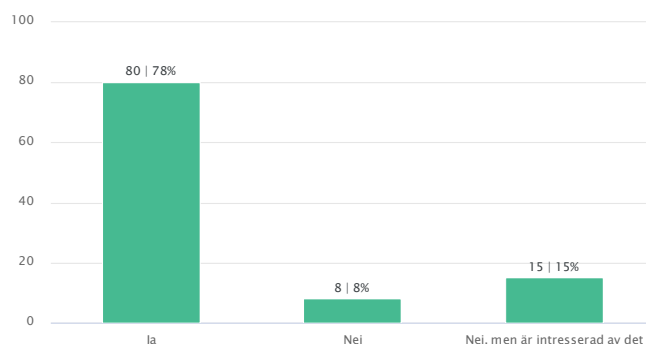

Vad gäller att ta emot gymnasieelever för projektarbete/gymnasieelever gör hälften av företagen detta. Högskole-/universitetsstudenter som önskar göra projektarbete/exjobb på företagen har goda möjligheter, då närmare 80 % tar emot studenter för detta ändamål.

Tar ni emot gymnasieelever för projektarbete/gymnasiearbete?

Tar ni emot högskole-/universitetsstudenter för projektarbete/exjobb?

Rekryteringsbehov

Den stora delen av kartläggningen har varit att ta reda på hur stort rekryteringsbehovet är för företagen, dels vad gäller olika yrkeskategorier, dels vad gäller tidsaspekten inom det närmaste året samt på 2-5 års sikt.

Tittar vi på antalet så uppskattar företagen följande rekryteringsbehov:

Antal som behöver rekryteras inom det närmaste året: 1 611

Antal som behöver rekryteras på 2-5 års sikt: 3 453

Totalt antal som behöver rekryteras inom 5 år: 5 064

Företagen fick i enkäten bryta ner rekryteringsbehovet i olika yrkeskategorier/inriktningar, vilket redovisas nedan.

Rekryteringsbehov av ingenjörer fram till 2028

Vad gäller ingenjörer är det totala rekryteringsbehovet inom 5 år 1 667.

1 667 ingenjörer, varav inriktningar:

Automation	215
Produktionsteknik	187
Maskinteknik	184
Datateknik/mjukvaruutveckling	155
Processteknik	139
Produktutveckling	138
Elektronik/Elektroteknik	136
Marin teknik	121
AI/Maskininlärning	91
IT/Datasäkerhet	72
Kvalitet	71
Energi och miljö	56
Industriell ekonomi	41
Kemiteknik	35
Annan inriktning	26

Rekryteringsbehov av övriga yrkeskategorier fram till 2028

Vad gäller övriga yrkeskategorier är det totala rekryteringsbehovet inom 5 år 3 397.

3 397 inom övriga yrkeskategorier, varav:

• Övrig produktionspersonal, t ex montörer, operatörer, tekniker, ytbehandlare	872
• Processtekniker/processoperatörer	628
• Maskinbearbetare/CNC-operatörer	305
• Mekaniker/underhållsberedare/underhållspersonal	263
• Konstruktörer	221
• Chaufförer/truckförare/lagerpersonal	195
• Automations-/robottekniker	192
• Elektriker/instrumenttekniker	191
• Chefer/produktionschefer	163
• Svetsare	161
• Övrig personal, t ex HR, ekonomi	119
• Säljare/inköpare	87

Rekryteringsbehov i olika kommuner/områden

I nedan tabell redovisas fördelningen av rekryteringsbehovet (5 064 personer) mellan de kommuner/områden som företagen som svarat på enkäten har sin verksamhet i. Ytterligare nedbrytning vad gäller yrkeskategorier för respektive kommun finns att tillgå via Techtank och Teknikcollege Sydost.

Kommuner	Ingenjörer	Övriga yrkeskategorier	Totalt
Karlskrona (14 företag)	552	959	1511
Karlshamn (22 företag)	517	510	1027
Ronneby (18 företag)	212	499	711
Olofström (19 företag)	62	526	588
Sölvesborg + Bromölla (14 företag)	102	370	472
Emmaboda + Nybro + Torsås (7 företag)	155	337	492
Övriga * (9 företag)	67	196	263

* Avser Techtanks medlemsföretag i Hässleholm, Osby, Tingsryd, Växjö, Östra Göinge.

Kompetensutveckling & Framtidsblick

Företagen fick i undersökningen även svara på frågan om det finns områden de identifierat som viktiga för deras medarbetare att kompetensutveckla sig inom. 60 % av företagen uppgav minst ett område, många av dem uppgav flertalet. Återkommande områden som kom upp redovisas nedan:

- AI
- Automation
- CAD
- Ledarskap
- CNC
- Digitalisering/IT
- EI
- Hållbarhet/miljö
- Kvalitet
- Lean
- Processkunskap
- Programmering
- Svetsning/svets teknik

Utöver detta fick de även svara på frågan vilken ny/utvecklad teknik de tror att deras företag kommer använda om 5 år och framåt, kopplat till vilken kompetens som i så fall behövs för att möta upp denna teknikutveckling. Här återkom följande områden i många svar:

- AI
- Automation
- Digitalisering

Mer information

Techtank

Ingela Håkansson, VD & Klusterledare

ingela.hakansson@techtank.se

076-861 27 43

Teknikcollege Sydost

Fredrik Gummesson, Processledare

fredrik.gummesson@teknikcollege.se

076-648 94 50